

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
DEPARTAMENTUL DE PREGATIRE DOCTORALA

RAPORT DE CERCETARE

CUPRINS

Capitolul 1. Strategia europeana privind prevenirea si reciclarea deseurilor

1.1. Situatia prezenta

În prezent, la nivelul Uniunii Europene, deseurile sunt eliminate prin intermediul haldinelor de gunoi (49%), incinerare (18%) si reciclare (33%). In Statele Membre, unde au fost depuse eforturi semnificative pentru alinierea la acquis-ul comunitar, situatia evolueaza in mod accelerat, fiind, totusi, in continuare dominata de utilizarea haldinelor de gunoi. Chiar si in randul statelor membre exista diferente mari in ceea ce priveste procentul de reciclare, unii dintre acestia recicland intr-o proportie foarte mica (90% utilizarea haldinelor de gunoi, 10% reciclare), altii fiind mai avansati in procesul de reciclare (10% utilizarea haldinelor de gunoi, 25% recuperare energetica si 65% reciclare). Actuala politica de mediu a UE se bazeaza pe conceptul cunoscut sub denumirea de „ierarhia deseurilor”. Acest lucru inseamna, intr-o situatie ideala, ca formarea deseurilor trebuie prevenita, iar ceea ce nu poate fi prevenit trebuie sa fie reutilizat, reciclat si recuperat cat mai mult posibil, prin utilizarea cat mai putina a haldinelor de gunoi. Haldinele de gunoi sunt cea mai dezavantajoasa optiune pentru mediu deoarece semnifica o pierdere a unor resurse putandu-se transforma intr-un potential risc pentru mediu. Aceasta ierarhie a deseurilor nu trebuie privita ca pe o masura rigida, mai ales in ideea in care diferitele metode de tratare a deseurilor pot avea un impact diferit asupra mediului. Cu toate acestea, scopul este de a inainta spre o societate a reciclarii si recuperarii, adica de a urca pe scara ierarhica, de a trece de la haldinele de gunoi spre reciclare si recuperare.

Cadrul juridic al acestei strategii are la baza legislatia europeana din domeniul managementului deseurilor, cum ar fi de exemplu Directiva Cadru pentru Deseuri, Directiva Deseurilor Periculoase (radioactive) precum si Prevederile legate de transportul deseurilor. Intre anii 1990 si 1995 cantitatea de deseuri generata in UE a crescut cu 10% in timp ce PNB-ul a crescut doar cu 6,5%. Deseurile generate de aglomeratiile urbane (MSW) au avut o contributie semnificativa la aceasta crestere fiind in directa legatura cu nivelul activității economice, deoarece atât MSW cat si PNB-ul au crescut in EU-25 cu

19% in perioada 1995 – 2003. Agențiile de mediu previzionează o creștere a deșeurilor din hârtie, sticla și plastic cu 40% pentru anul 2020 comparativ cu anul 1990.

1.2. Directii de dezvoltare a politicilor in domeniu

Politica europeana in domeniul deșeurilor are potențialul necesar de a contribui la reducerea impactului general negativ pe care îl are asupra mediului legat de utilizarea resurselor. Prevenirea creării de deșeurii și promovarea reciclării și recuperării deșeurilor va spori gradul de eficiență al utilizării resurselor în economiile europene și va reduce impactul negativ asupra mediului. Aceasta va contribui la menținerea resurselor existente, un aspect esențial pentru asigurarea unei dezvoltări durabile.

Obiectivul de bază al actualei politici europene în domeniul deșeurilor – de a preveni formarea deșeurilor și de a promova conceptul de reutilizare, reciclare și recuperare în vederea reducerii impactului negativ asupra mediului – sunt în continuare pilonii principali ai politicii în domeniu. Obiectivul pe termen lung este de a transforma UE într-o societate bazată pe reciclare, de a încerca să se evite pe cât posibil crearea de deșeurii și utilizarea acestora pe post de resurse.

În vederea realizării acestor obiective și pentru a asigura un nivel ridicat de protecție al mediului, propunerea este de a moderniza cadrul legal prin clarificarea și simplificarea legii europene privind deșeurile.

Acest aspect necesită un pachet de măsuri care să promoveze prevenirea formării deșeurilor, reciclarea și reutilizarea acestora într-o manieră optimă în vederea reducerii impactului asupra resurselor.

Pentru acest lucru se prevăd următoarele:

- Un accent sporit pe implementarea deplină a legislației existente. Există o serie de probleme legate de implementare pe teritoriul Statelor Membre, acestea variind de

la continuarea existentei de haldine de gunoi ilegale in anumite state până la diferențe legate de interpretare in alte state.

- Simplificarea si modernizarea legislației existente. Experiența a demonstrat ca este imperios necesara reducerea birocrăției existente in domeniu, cu menținerea in continuare a nivelului ridicat de protecție a mediului.
- Introducerea unei “gândiri ciclice” in domeniul politicii deșeurilor. Prin aplicarea unei abordări ciclice, prioritățile pot fi identificate mai ușor, acestea putând fi direcționate mai eficient astfel încât sa se obțină un beneficiu maxim vis-a-vis de efortul depus.
- Promovarea unor politici de prevenire a formarii deșeurilor mult mai ambițioase prin clarificarea pentru Statele Membre a obligațiilor ce le revin si anume de a dezvolta programe publice de prevenire a formarii deșeurilor.
- O mai buna informare si cunoaștere a problematicii ce va întâri continua îmbunătățire a politicii de prevenire a deșeurilor.
- Dezvoltarea unor standarde comune pentru reciclare. Pentru o mai buna funcționare a pieței interne este necesara stabilirea unui set minim de standarde pentru activitățile de reciclare.

1.3. Impactul si beneficiarii modificarilor propuse

Aceasta strategie se estimează ca va implicații in primul rând in domeniul practicilor in vigoare in rândul Statelor Membre si va crea noi oportunități pentru managementul deșeurilor.

Mai puține deșeuri direcționate către haldinele de gunoi – prin acesta strategie se va continua pe calea direcționării deșeurilor dinspre haldinele de gunoi spre reciclare și recuperare.

Obținerea de energie prin valorificarea deșeurilor – din momentul redirecționării deșeurilor spre alte modalități de reciclare decât depozitarea acestora pe haldinele de gunoi, varietatea de opțiuni disponibilă determină avansarea pe “scara ierarhică a deșeurilor” ceea ce este în avantajul conservării mediului.

Actuala situație va fi supusă unei revizuirii în anul 2010 pentru a se evalua rezultatele obținute și pentru a se crea o imagine clară pentru acțiunile ce vor fi întreprinse în viitor.

Principalele beneficii avute în vedere sunt:

- Politica deșeurilor va avea un accent sporit plasat pe aspectul impactului asupra mediului, devenind astfel mult mai relevantă din punct de vedere al relației cost-eficiență.
- Prevederile legate de activitățile privind managementul deșeurilor vor fi îmbunătățite, conducând la reducerea costurilor și la eliminarea barierelor legate de reciclarea deșeurilor și activitățile de recuperare.
- Politicile de prevenire a formării deșeurilor vor fi implementate la nivel național, furnizând cel mai ridicat nivel de eficiență economică și de protecție a mediului.
- Creșterea gradului de recuperare a deșeurilor va reduce emisiile generate conducând la beneficii în domeniul protecției mediului cum ar fi reducerea efectului de seră.
- Creșterea procesului de reciclare creează locuri de muncă. Reciclarea a 10.000 de tone de deșeuri necesită 250 de locuri de muncă, comparativ cu 20 până la 40 de locuri de muncă în situația în care deșeurile sunt incinerate și aproximativ 10 locuri de muncă atunci când acestea sunt depozitate pe haldinele de gunoi.

Capitolul 2. Managementul deșeurilor in Romania

2.1. Generalitati

Gestionarea deșeurilor este un domeniu deosebit de complex, ce cuprinde activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor, inclusiv monitorizarea acestor operații. Obiectivele prioritare ale gestionării deșeurilor sunt prevenirea și reducerea producerii de deșeuri și a gradului de pericolozitate.

Pentru o gestionare adecvată a deșeurilor a fost elaborat și adoptat un cadru legislativ unitar pe deplin armonizat cu cel comunitar. Acest cadru a avut în vedere reglementarea atât a aspectelor generale așa cum sunt cele prevăzute de Legea cadru a deșeurilor Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare cât și a aspectelor specifice reprezentate de diferitele fluxuri de deșeuri: ambalajele și deșeurile de ambalaje, deșeurile de echipamente electrice și electronice, vehiculele scoase din uz, nămolurile, uleiurile uzate, deșeurile cu conținut de PCB/PCT, bateriile și acumulatorii precum și de diferitele activități referitoare la gestionarea deșeurilor cum ar fi depozitarea, incinerarea, transferul deșeurilor.

Deoarece România s-a confruntat cu probleme privind gestionarea deșeurilor, încă înainte de aderarea la UE, pentru rezolvarea acestora a solicitat și a obținut un set de facilități cunoscute sub numele de „perioade de tranziție”, pe parcursul cărora trebuie să se conformeze cu prevederile comunitare. Pentru a justifica solicitarea acestora au fost elaborate și prezentate, în cadrul negocierilor, planuri de implementare pentru fiecare directivă comunitară pentru care s-a considerat că România nu se poate conforma în timp scurt cerințelor europene.

Astfel, România s-a angajat să sisteze depozitarea pe 139 de depozite reprezentând circa 429 ha până la 16 iulie 2009 și pe 101 de depozite de deșeuri municipale din zona urbană reprezentând cca. 301 ha, între 16 iulie 2009 și 16 iulie 2017. În același timp, România trebuie să reducă volumul deșeurilor depozitate neconform, de la o cantitatea estimată de 3,75 milioane tone în 2004 la 2,2 milioane tone/an până în 2013.

Totodată țara noastră a solicitat și a primit o perioadă de tranziție de la 01.01.2007 până la 31.12.2009, pentru stocarea temporară a deșeurilor periculoase industriale, și

până la 31.12.2013, pentru 23 de depozite privind interzicerea depozitării deșeurilor lichide cu anumite proprietăți (corozive și oxidante) și privind prevenirea infiltrării de apă în depozitul de deșuri (numai apă de suprafață).

În ceea ce privește obiectivele privind valorificarea sau incinerarea cu recuperare de energie și respectiv, reciclarea deșeurilor de ambalaje sunt: până la 31.12.2008, pentru reciclarea a 60% din greutate pentru hârtie și carton și 50% din greutate pentru metal. De asemenea, până la 31.12.2011, România trebuie să atingă o serie de valori minime privind valorificarea globală - 50%, iar reciclare per tip de material -15% pentru plastic, 15% din greutate pentru lemn. Până la sfârșitul lui 2013 trebuie să realizăm un procent de reciclare globală de 55%, valorificare globală de 60% dar și 22,5% din greutate pentru plastic, (considerându-se numai materialele reciclate în material plastic) și 60% din greutate pentru sticlă.

De asemenea, România a obținut o perioadă de tranziție până la 31 decembrie 2015 în care are dreptul să controleze așa numitele fluxuri de „deșuri verzi”(nepericuloase) care sunt direcționate spre țara noastră în vederea valorificării. Întrucât aceste fluxuri sunt deșuri nepericuloase, circulă pe piața comunitară în mod liber, fără un control administrativ. Obținerea unei asemenea facilități a reprezentat un câștig deosebit pentru România întrucât se evita până în anul 2015 intrarea în România în mod liber a acestor deșuri chiar dacă ele sunt nepericuloase și sunt destinate valorificării.

Cantitatea de deșuri municipale generată variază de la an la an, înregistrându-se în ultimii ani o tendință generală de creștere, determinată atât de creșterea consumului populației, cât și de creșterea proporției populației deservite de serviciile publice de salubritate în sistem centralizat. Totodată cantitatea de deșuri municipale colectată prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate, a fost de aproximativ 6.922 mii tone. Cantitatea de deșuri menajere și asimilabile reprezentând aproape 76%, din cantitatea de deșuri municipale colectate, din care deșeurile biodegradabile fiind aproximativ 45%.

2.2. Legislația românească în domeniul reciclării deșeurilor

România are o legislație destul de bine definită pentru domeniul gestionării deșeurilor. Astfel, obligativitatea de a colecta selectiv deșeurile este prevăzută într-o serie de acte normative, spre exemplu *Ordonanța de Urgență privind regimul deșeurilor*, *Legea nr. 101/2006 serviciului de salubritate a localităților, cu modificările și completările ulterioare* sau *Hotărârea de Guvern privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje*, act normativ ce transpune în totalitate Directiva 94/62/CE amendată prin Directiva 2004/12/CE.

Conform legislației din acest domeniu, autoritățile și instituțiile administrației publice locale sunt cele care trebuie să asigure colectarea selectivă a deșeurilor de ambalaje de la populație. De asemenea, instituțiile publice, asociațiile, fundațiile și persoanele fizice deținătoare de deșuri de ambalaje trebuie să depună selectiv deșeurile de ambalaje în containere diferite, inscripționate corespunzător, amplasate special de autoritățile administrației publice locale.

Tot autoritățile locale sunt cele responsabile de *colectarea selectivă*, transportul, neutralizarea, valorificarea și eliminarea finală a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor menajere periculoase, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Ele trebuie să asigure *spațiile* necesare pentru *colectarea selectivă a deșeurilor* dar și dotarea acestora cu containere specifice fiecărui tip de deșeu, precum și funcționalitatea acestora.

Cu toate că atribuțiile autorităților sunt clar definite în acest domeniu, există totuși tot felul de disfuncționalități, în special la nivel local. Pentru a regla aceste deficiențe Garda Națională de Mediu se va implica mai mult, concomitent și dependent de largirea atribuțiilor specifice, în procesul de control.